

Příloha 1 – Dotazník pro průvodce

Dotazník pro průvodce lesních mateřských a základních škol

Předem bych vám ráda ještě jednou poděkovala za ochotu tento dotazník vyplnit.

Dotazník bude použit pro výzkum, spojený s vypracováváním praktické části mé diplomové práce na téma:

"Metodika využití bojových her v prostředí alternativních lesních škol preprimárního a primárního vzdělávání, jako možné prevence šikany a zdravý rozvoj žáků."

Dotazník obsahuje 19 otázek a neměl by zabrat více jak 15 minut vašeho času.

U většiny dotazů vybíráte jednu odpověď, někde můžete volit více odpovědí, tam kde se odpovídá textem, není odpověď povinná.

Dotazník pracuje s termínem "průvodce dětí", tím je myšlena dospělá osoba aktuálně zodpovědná za přítomné děti (pedagog, učitel/ka, vedoucí...). Pokud ve vaší instituci s tímto oslovením nepracujete, prosím vnímejte jej zde pouze jako terminus technicus, nezbytný pro zjednodušení a srozumitelnost otázky.

Výsledky budou použity výhradně pro účely mé diplomové práce.

Dotazník je zcela anonymní.

Z důvodu dodržení naprosté anonymity nastavení tohoto dotazníku nerozpozná, zda jste jej již vyplnili, proto vás prosím o dodržení jednorázového vyplnění dotazníku.

Děkuji

Bc. Sandra Nováková

Případné zájemce o výsledky výzkumu prosím o vyplnění e-mailové adresy na konci tohoto dotazníku.

Část 1.: Vaše působení v lesních mateřských či základních školách, poznatky a zkušenosti.

Tato část dotazníku se zaměřuje na vaše pracovní prostředí, zkušenosti a poznatky přímo z práce mezi dětmi.

*Povinné pole

1.1 Jak dlouho pracujete v lesní mateřské či základní škole? (uveďte prosím celkovou délku Vaší praxe v institucích tohoto typu) *

méně jak rok

1–2 roky

3–5 let

více jak 5 let

1.2 Kolikrát během běžného pracovního týdne obvykle zastáváte pozici průvodce dětí? *

5x týdně

3 - 4x týdně

1 - 2x týdně

méně jak 1 týdně, několikrát v měsíci

Jiné:

1.3 Do jaké věkové kategorie patří děti z dětského kolektivu/dětských kolektivů, u kterého/kterých působíte jako průvodce dětí? *

Školkové děti od 3 do 7 let

Školkové děti mladší (cca 3–4 roky)

Školkové děti starší (cca 5–7 let)

Školáci na 1. stupni (1. - 5. třída)

Školáci mladší (1. 2. a 3. třída)

Školáci starší (4. a 5. třída)

1.4 Jak početný je kolektiv dětí, se kterým pracujete? Máte-li více kolektivů, uveďte prosím jednotlivé odpovědi do položky "jiná". *

méně než 8

9–16

více jak 16

Jiné:

1.5 Který výrok nejlépe odpovídá situaci v kolektivu dětí, u kterého působíte jako průvodce. Máte-li více kolektivů, uveďte prosím jednotlivé odpovědi do položky "jiná". *

V kolektivu je přibližně stejně dívek i chlapců

V kolektivu je aktuálně více dívek

V kolektivu je aktuálně více chlapců

Jiné:

1.6 Co je dle vašeho názoru největším přínosem pro děti v lesních mateřských a základních školách? *

Úzký kontakt s přírodou

Pobyt dětí venku, mimo budovu

Velké množství pohybu u dětí

Reálné prostředí, ve kterém děti pobývají

Jiné:

1.7 Vnímáte nějaký problém, nedostatek, možnost zlepšení či dokonce hrozbu pro LMS/LZŠ? Popište prosím:

Část 2.: Hra, konflikty, pravidla

*Povinné pole

2.1 Setkal/a jste se někdy s pojmem "volná hra", "svobodná hra" nebo "spontánní hra"? *

Ano, vím přesně o co se jedná.

Ano, ale přesnou definici neznám.

Setkal/a, ale nevím, o co přesně jde.

Ne, s tímto pojmem jsem se neseťkal/a.

2.2 Je ve vaší školce/škole věnován konkrétní čas právě "volné (svobodné, spontánní) hře"?

V naší školce/škole je to běžná součást denního programu.

V naší školce/škole se příležitostně vyskytuje čas, který děti/žáci tráví tímto způsobem.

Není, ale máme v plánu tento typ hraní do programu zařadit.

Aktivita dětí v naší školce/škole jsou plně řízeny.

Nevím.

2.3 Co vás první napadne, když se řekne "bojová hra"? *

Aikido, karate, judo, box apod.

Táborová bojovka

Souboje, soupeření (např. přetahování, šermování klacky, polštářová bitva...)

Hra na počítači s bojovou tematikou

Jiné:

2.4 Vyskytuje se v programu vaší školky/školy bojová hra? (Míněno ve smyslu her typu: přetahování, přetlačování mezi dvojicemi či skupinami; měření sil mezi dvojicemi – šermování klacky, zápas...; skupinové boje – nájezdníci (hra kde jedna skupina hlídá určité území a druhá se snaží toto území obsadit); vybíjená a podobně.) *

Ano, bojová hra je vědomě zařazována do programu.

Ano, děti při "volné hře" samy tvoří bojové hry. Tyto hry ve školce/škole akceptujeme.

Ne, jakékoliv boje a soupeření nemají v institucích typu školka/škola místo.

Ne, tento typ her neznám.

Jiné:

2.5 Pokud je v programu vaší školky, ať vědomě nebo spontánně, bojová hra zastoupena, uveďte prosím jaké:

2.6 V každém dětském kolektivu dochází k drobným neshodám či potyčkám. Zvolte na stupnici 1 až 8, ke kterému přístupu při řešení situace máte blíže. *

Mám přehled o dění mezi dětmi, snažím se maximálně předcházet problémům. (1)

1 2 3 4 5 6 7 8

Dávám dětem co nejvíce prostoru, aby si problémy vyřešily samy, i když to někdy přeroste ve větší problém. (8)

2.7 Jak dodržují děti (žáci) pravidla, která máte v organizaci nastavená? *

Celkem bez výhrad

Pravidla je třeba příležitostně připomínat

Pravidla je třeba pravidelně připomínat

Spíše neochotně

Nevím, nedokážu posoudit

Část 3.: Šikana

*Povinné pole

3.1 Setkal/a jste se někdy se šikanou mezi dětmi ve školním kolektivu, ať už v osobním nebo pracovním životě? *

Ano, jako dítě/dospívající jsem v kolektivu vnímal/a šikanu. (např. vůči spolužákovi, sobě, či jsem sám/a šikanoval/a)

Ano, jako průvodce/pedagog jsem se setkal/a se šikanou mezi dětmi, ne však ve vlastní třídě.

Ano, jako průvodce/pedagog jsem řešil/a šikanu ve vlastní třídě. (Kolektivu, který jsem vedl/a)

Ne, ale zajímám se o problematiku šikany. (Skrze literaturu, kurzy, školení apod.)

Ne, šikana prozatím není a nebylo aktuální téma.

Jiné:

3.2 Jaké jsou dle vašeho názoru projevy šikany, které jsou patrné pro třetí stranu (ne pro oběť či agresora, např. pro ostatní děti z kolektivu, průvodce, rodiče...)? Uveďte prosím stručně pár příkladů:

3.3 Je možné, že se v současnosti v kolektivu dětí, kterým děláte průvodce, šikana vyskytuje?

*

Ne, aktuálně u nás šikana není.

Domnívám se, že šikana v kolektivu dětí není, ale nevím to jistě.

Je možné že šikana mezi dětmi je, prozatím jsme ve fázi zjišťování.

Ano, aktuálně řešíme šikanu mezi dětmi.

4. Demografické údaje nezbytné ke statistickému zpracování

*Povinné pole

4.1 Kolik je vám let? *

méně než 20 let

20–30 let

30–40 let

40–50 let

více jak 50 let

4.2 Jste *

Žena

Muž

4.3 Jaký je Váš rodinný stav? *

Svobodná/ý

Vdaná/ženatý

Rozvedená/ý

Vdova/vdovec

V dlouhodobém partnerském vztahu.

Jiné:

4.4 Máte sourozence? *

Jsem jedináček

Mám jednu sestru

Mám jednoho bratra

Jsem z více sourozenců ((a mezi nimi je alespoň jeden bratr)

Jsem z více sourozenců (a mezi nimi není žádný bratr)

4.5 Jaké je vaše dosažené vzdělání? *

Základní

Střední (s vyučením/bez vyučení, s maturitou/bez maturity, odborné i neoborné)

Vyšší odborné

Vysokoškolské – bakalářský titul

Vysokoškolské – magisterský titul

Vysokoškolské – doktorský titul nebo vyšší

Jiné:

Příloha 2 – Scénář nerealizovaného rozhovoru

Rozhovory s průvodci LMS/LZS na téma bojových her v prostředí vzdělávací instituce LMŠ/LZŠ a jejich zkušenosti s šikanou.

Cíl: zkoumání zkušeností s bojovou hrou v kolektivu dětí LMŠ (věková kategorie 3-7 let) a LZŠ (věková kategorie 6–12 let), druhy her, možnosti načasování a implementace bojových her do preprimárního a primárního vzdělávání – vyhledání vhodných příležitostí pro hru. Zkušenosti průvodců s šikanou v lesních vzdělávacích institucích. Návrhy řešení konfliktu. Přínosy a hrozby související s vědomím zařazením bojových her do vzdělávacího procesu.

Cílová skupina: Průvodci LMŠ/LZŠ

Úvod: moderátor 5 minut

Představení moderátora a tématu DP pro kterou je rozhovor veden.

Téma DP: „Metodika využití bojových her v prostředí alternativních lesních škol preprimárního a primárního vzdělávání, jako možná prevence šikany a zdravý rozvoj žáků.“
Chtěla bych zmapovat vědomou i nevědomou bojovou hru v kolektivech dětí a žáků institucí lesních M/Z škol, míru spontaneity u zahájení tohoto typu her. Zkušenosti s průběhem hraní bojových her, jejich načasováním, účastí průvodců a řešením situací vzniklých z bojové hry. Jaké přínosy a hrozby průvodci lesních M/Z škol vidí v souvislosti s hraním tohoto typu her v kolektivu dětí/žáků.

Výzkum – rozhovor je veden výhradně pro účely vyhodnocování výzkumu pro uvedenou DP a nebude použit pro žádné jiné účely.

Neexistují žádné správné nebo špatné odpovědi, pokud na nějakou otázku nebudete chtít odpovědět, odpovídat nemusíte. Zajímají mě především Vaše zkušenosti, i ty zprostředkované, a Vaše názory. Rozhovor bude trvat cca 30–45 minut.

Seznámení respondenta s pravidly rozhovoru, zachování anonymity, pořizování zvukového záznamu pouze pro účely vyhodnocování výzkumu; podpis informovaného souhlasu; souhlas s nahráváním.

Kontext osobnosti a prostředí lesních mateřských škol, lesních základních škol

Před ponořením se do tématu bojových / úpolových her bych se ráda zeptala na Vaši profesní kvalifikaci a prostředí v jakém se pracovně pohybujete.

- Jak dlouho pracujete v roli pedagoga/průvodce ve všech (alternativních i nealternativních) vzdělávacích institucích? Jaká je vaše kvalifikace? Je tato lesní MŠ/ZŠ vaše první působiště nebo jste již před tím pracoval/a jako pedagog/průvodce v jiných institucích? Kolik jich bylo a o jaký typ instituce se jednalo?
- Proč jste se rozhodl/a pro práci v lesní MŠ/ZŠ? Co nejvíce oceňujete na práci v LM/ZŠ? A proč? Co Vás naopak jako pedagoga v LM/ZŠ trápí? Vnímáte nějaké nedostatky/rizika? Jaká a proč právě tato? Vidíte prostor pro zlepšení

Úpolové / bojové hry

V následující části bychom se více věnovali bojovým hrám, jejich výskytu a typologii v kolektivu dětí se kterými pracujete. Nejprve prosím několik faktických informací:

1. Kontext

- Jak dlouho pracujete s aktuální skupinou dětí/žáků? Kolik máte ve skupině obvykle dětí? (Vedete jednu nebo více skupin?) Převažují ve skupině chlapci dívky nebo je skupina genderově vyvážená? Kolik celkově času v rámci běžného pracovního týdne s dětmi/žáky trávíte?

2. Váš názor a povědomí o bojových / úpolových hrách, jejich kontext v rámci školy a komunity

- Setkal/a jste se někdy s pojmem úpolové/bojové hry? Vzpomenete si, kdy, za jakých okolností jste se s pojmem seznámila?
 1. Jak byste vlastními slovy úpolové/bojové hry popsal/a? Máte na mysli nějaké konkrétní hry, jaké? Proč právě tyto?
- Pracujete s konceptem bojové/úpolové hry na úrovni Vaší instituce? Jak? Funguje to? V čem ano, v čem ne? Pracuje Vaše instituce s bojovou hrou v rámci vzdělávacího procesu/pobytu dětí ve škole? Pokud ne, proč ne?

- Jak se k bojovým hrám stavíte vy osobně jako pedagog/průvodce, řekl/a byste, že mají být běžnou součástí výuky nebo spíše výjimečnou nebo vůbec ne? Proč si to myslíte? Jaké jsou podle vás přínosy bojových her? Proč? V čem naopak mohou být bojové hry problematické? Proč?
- Pokud nezmínil výše? Myslíte si, že bojová hra má pro děti nějaká zika? Pokud ano jaká? Jde těmto rizikům nějak předcházet? Proč ano, proč ne? Je to vůbec potřeba? Jaká je vaše zkušenost, rizika vs. přínosy? Pokud došlo k nějakým rizikovým situacím, jak jste je řešil/a? Byl to správný postup nebo byste se dnes zachoval/a jinak?
- Jsou-li bojové hry vědomě zařazovány do vzdělávacího procesu, jaký je postoj rodičů dětí/žáků? Zajímají se o to? Vědí o tom? Nebo je jim to jedno? Seznamujete rodiče s případnými konflikty vznikajícími z jakékoliv hry? S jakými postoji rodičů se setkáváte? Proč ano, proč ne.

3. Proces bojových her. (úvod, co jsou spontánní bojové hry a co řízené)

- K bojovým hrám může docházet spontánně nebo mohou být řízené (tj. ...)
- Jak je to ve vašem zařízení? Nastávají obě situace? Jsou mezi nimi nějaké rozdíly? (vynechat, pokud je zmíněno v předchozím bodě)
- Vyskytují se spontánní bojové hry mezi dětmi/žáky? (popis ...) Zapojují se do nich všechny děti/žáci? Dívky? Proč se někteří členové nezapojují? Zasadujete do průběhu spontánní hry nebo jen monitorujete dění? Kdy, za jakých okolností, v jakých situacích? Proč? Jak často? Existují podle vás nějaké typické situace, kdy je třeba zasahovat z pozice průvodce/pedagoga?
- Je v rámci dne prostor pro řízené bojové/úpolové hry? Který typ převažuje? (popis...) Jak je to s jejich načasováním v denním/týdenním programu? Jak ochotně se děti/žáci zapojují?
- Mají hry rádi, proč ano, proč ne? Ve srovnání s jinými aktivitami v MŠ/LŠ? Vyžadují ze strany pedagoga nějakou přípravu? Jakou? Pokud ne, proč?
- Ať u spontánní nebo řízené bojové hry, jedná se o dobrovolnou činnost, jak tuto dobrovolnost ověřujete?

- Liší se nějak bojové hry podle věku dětí? Pokud ano, čím? Proč?
- Kdy a jak jsou bojové hry ukončovány? Proč? Končí hru děti samy? Jaké další faktory hru ukončují?

Šikana, v souvislosti s bojovými hrami a konceptem lesních M/Z škol

- Mohla by podle Vašich zkušeností bojová hra ovlivnit výskyt šikany v kolektivu? Jak? Proč si to myslíte?
- Jaký jiný by mohl být potenciaální vliv bojové hry na šikanu? Proč?
- Máte zkušenost se šikanou jako pedagog/průvodce v kolektivu dětí? Jak byla řešena? V čem spočíval problém?
- Setkal/a jste se se šikanou v LMŠ/ZŠ? Poznal/a byste šikanu mezi dětmi? Proč si to myslíte?
- Myslíte si, že je šikana v LMŠ/ZŠ stejně častá jako v klasických kamenných školách, školách? Proč?

Poděkování

Příloha 3 – Informovaný souhlas nerealizovaného rozhovoru

INFORMOVANÝ SOUHLAS

s využitím informací získaných z výzkumného rozhovoru zaznamenaného pro účel výzkumu s názvem: „Rozhovory s průvodci LMS/LZS na téma bojových her v prostředí vzdělávací instituce a jejich zkušenosti s šikanou.“

Písemně potvrzuji, že souhlasím s poskytnutím výzkumného materiálu Sandře Novákové pro empirické šetření, které je součástí diplomové práce na téma „Metodika využití bojových her v prostředí alternativních lesních škol preprimárního a primárního vzdělávání, jako možné prevence šikany“. Diplomová práce vzniká v rámci magisterského studia na Univerzitě Karlově, obor Specializace v pedagogice. Vedoucím práce je Ing. Petr Kazík Ph.D.

Rozhovor bude zaznamenán na diktafon a následně přepsán. Charakter získaných poznatků nevyžaduje, abych v rámci analýzy a publikace jejích výsledků pracovala se jménem respondenta. Anonymizovaná data z rozhovorů budou uchována pro účely diplomové práce a případné publikace z ní vycházející. Zpracována budou dle zákona č. 101/2000 sb. o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

Záznam bude po zpracování dat smazán.

Jméno a příjmení:

Datum narození:

V dne

Podpis: